

Införande av efterhandsdebitering för livsmedelskontrollen

Ärendet

Den 1 april 2021 trädde den nya förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter i kraft. Med den nya förordningen förändras regelverket för finansiering av livsmedelskontrollen. Den stora förändringen är att efterhandsdebitering blir obligatoriskt för livsmedelskontrollen och ersätter det tidigare systemet om årlig förskottsbetalning. Enligt övergångsbestämmelserna i förordning 2021:176 är det möjligt för kommunerna att använda årlig förskottsbetalning till utgången av 2023.

För att göra övergången till efterhandsdebitering så rättvis och ändamålsenlig som möjligt för såväl nämnden som livsmedelsföretagarna föreslår förvaltningen att nämnden inför efterhandsdebitering från 1 januari 2023 med en förenklad utjämning av kontrollbalans under 2022.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att införa efterhandsdebitering för livsmedelskontrollen från 1 januari 2023 med en förenklad utjämning av kontrollbalans under 2022, i enlighet med vad som anges i förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2022-02-22.

Bakgrund

Genom den nya livsmedelsavgiftsförordningen blir efterhandsdebitering obligatoriskt för alla kontrollmyndigheter från och med 1 januari 2024 (7 § LAF). Det betyder att avgiften för ordinarie livsmedelskontroll ska betalas efter utfört kontrollbesök. Som underlag för beräkning av tillsynsfrekvens och kontrolltimmar används livsmedelsverkets riskklassningsmodell. Antal kontrolltimmar används som riktvärde för kontrolltiden, dock debiteras exakt antal timmar som lagts ner för kontrollen (inklusive förberedelser, kontroll på plats och efterarbete). För verksamheter med lägre antal

Riva May

kontrolltimmar medför det att kontrollen inte utförs årligen och att avgift endast tas ut de åren som kontrollen utförs.

I dagsläget finansieras ordinarie livsmedelskontroll med årliga avgifter. Händelsestyrd kontroll, klagomålskontroll eller uppföljande kontroll som inte var planerad finansieras med separat avgiftstagande. Årliga avgifter tas ut i förskott av alla registrerade livsmedelsföretagare för varje påbörjat kalenderår. Årlig avgift betalas av alla verksamheter oavsett om verksamheten får en planerad kontroll under året eller inte. Verksamheten får sedan en kontroll som motsvarar all den kontrolltid som de har betalat för.

Vid byte från det nuvarande systemet med förskottsbetalning till efterhandsdebitering till en given tidpunkt kan det uppstå en viss obalans av kontrolltid för verksamheter med låg kontrollfrekvens. Vissa verksamheter kan ha betalat för ett antal kontrolltimmar de inte fått eller har fått en kontroll med ett visst antal timmar men inte hunnit betala för alla kontrolltimmar vid byte av debiteringssystemet.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

Förvaltningen har analyserat och utvärderat olika alternativ för hur övergången till efterhandsdebitering för livsmedelskontrollen kan ske. Alternativen har bedömts utifrån flera aspekter, bland annat vilka ekonomiska konsekvenser förslagen får, vilken administrativ arbetsinsats som krävs, hur verksamhetsutövare påverkas och vilka systemtekniska förutsättningar som krävs.

Vid en sammanvägd bedömning föreslår förvaltningen att nämnden inför efterhandsdebitering från 1 januari 2023 med en förenklad utjämning av kontrollbalans under 2022, enligt alternativ 4.

Alternativ 1. Övergång till efterhandsdebitering med start 2023 utan utjämning

Alternativet innebär att samtliga verksamheter kvarstår i nuvarande system med årlig avgift 2022. Efterhandsdebitering tillämpas för samtliga verksamheter från och med 1 januari 2023. Vid övergång till efterhandsdebitering med start 2023 utan utjämning uppstår en obalans mellan utförd kontroll och betalda avgifter. Denna obalans går inte att jämna ut i efterhand då en kontrollmyndighet inte kan ta ut avgifter i efterhand för redan utförd planerad kontroll eller betala tillbaka redan inbetalda avgifter.

Alternativ 2. Succesiv övergång till efterhandsdebitering med utjämning under 2022 och 2023

Alternativet innebär en succesiv övergång till efterhandsdebitering med utjämning under 2022 och 2023. Detta innebär att verksamheter med årlig

Riva May

kontroll eller planerad kontroll under 2022 övergår till efterhandsdebitering med start 2023. Verksamheter med låga kontrollintervaller övergår till efterhandsdebitering 2024 och stannar i det gamla avgiftssystemet med årliga avgifter under 2023.

Alternativet innebär att två olika debiteringsmodeller behöver användas under 2023 då vissa verksamheter får årlig avgift och vissa debiteras efter utförd kontroll. För nämnden innebär det ett stort administrativt jobb för att identifiera eventuell obalans på samtliga verksamheter, att använda två debiteringsmodeller, en stor informationsinsats samt bortfall av intäkter under 2023.

Alternativ 3. Nollställning av kontrollbalansen under 2022

Alternativet innebär att ”nollställa” kontrollbalansen under 2022 genom att alla verksamheter får en kontroll under 2022. Kontrollskulden blir därmed ”nollställd”. Alternativet är det dyraste och mest tidskrävande för nämnden.

För att utföra kontroll på alla verksamheter (en ökning om 188 kontrolltimmar och 88 livsmedelsverksamheter) krävs en till resurs till miljöavdelningen. Det bör beaktas att det under 2022 behöver tas fram en ny livsmedelstaxa för efterhandsdebitering. I och med den nya taxan behöver nya beslut fattas om årlig avgift för alla livsmedelsverksamheter. Det innebär en stor tidskrävande administrativ insats av nämnden, utöver den ordinarie livsmedelskontrollen. Förvaltningen bedömer därför att alternativ 3 inte är genomförbart med befintliga resurser.

Alternativ 4. Övergång till efterhandsdebitering från 1 januari 2023 med en förenklad utjämning av kontrollbalans under 2022

Alternativet är en blandning av alternativ 1 och 2 och bygger på att efterhandsdebitering införs från den 1 januari 2023 med utjämning av kontrollbalans under 2022. Fakturering av årlig avgift sker till verksamheter som får kontroll under 2022. Verksamheter som inte får en planerad kontroll under året 2022 debiteras ingen årsavgift för 2022. Detta innebär en förenklad utjämning av kontrollbalans innan efterhandsdebitering införs. Alternativet medför endast mindre administrativa arbetsinsatser av nämnden då planerad kontroll sker enligt kontrollplanen.

Alternativet innebär dock att nämnden kommer att få lägre intäkter under 2022 som uppgår till ungefär 275 000kr. Summan grundar sig på bortfall av intäkter från verksamheter som inte får kontroll under 2022 och därmed inte debiteras tilldelad årlig avgift.

Riva May

Bedömning och förordat alternativ

Sammantaget bedömer förvaltningen att alternativ 4 är det mest praktiska och rättvisa alternativet för införandet av efterhandsdebitering för livsmedelskontrollen. Alternativet innebär en blandning mellan utjämning av kontrollbalans och direkt övergång till efterhandsdebitering. Bortfallet av intäkter bedöms kunna hanteras inom nämndens budgetram 2022.

Elisabeth Thelin

Riva May

Bygg- och miljödirektör

Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Handlingar i ärendet:

1. Tjänsteutlåtande. Införande av efterhandsdebitering för livsmedelskontrollen